

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 342/2016-21

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 1. júna 2016 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], právne zastúpených advokátkou Mgr. Tatianou Frištikovou, Štúrova 27, Košice, vo veci namietaného porušenia ich základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a podľa čl. 3 ods. 2 a čl. 19 ods. 1 a 2 Dohovoru o právach dieťaťa uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 13 CoP 7/2016 z 23. februára 2016 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] a [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 31. marca 2016 doručená sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľka v 1. rade“) a [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľka v 2. rade“, spolu len „sťažovateľky“), ktorou namietajú porušenie svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne

konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), sťažovateľka v 2. rade namieta aj porušenie svojho práva na ochranu a starostlivosť nevyhnutnú pre blaho dieťaťa podľa čl. 3 ods. 2 Dohovoru o právach dieťaťa a na ochranu pred zneužívaním vrátane sexuálneho zneužívania podľa čl. 19 ods. 1 a 2 Dohovoru o právach dieťaťa uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 13 CoP 7/2016 z 23. februára 2016 (ďalej aj „namietané uznesenie“).

2. Sťažovateľky v sťažnosti uviedli, že boli účastníčkami konania vedeného pred Okresným súdom Lučenec pod sp. zn. 4 P 70/2015 *«v právnej veci starostlivosti o [REDAKOVANÉ], v ktorej okresný súd rozhodoval o návrhu sťažovateľky v 1. rade ako matky na nariadenie predbežného opatrenia, podaného dňa 27.10.2015, ktorým žiadala, aby súd otcovi mal. dieťaťa [REDAKOVANÉ]... dočasne zakázal styk so sťažovateľkou v 2. rade ako mal. dieťaťom, a to až do právoplatného skončenia konania o rozvod manželstva a úpravu práv a povinností rodičov k mal. dieťaťu na čas po rozvode, vedenom na Okresnom súde Košice II pod sp. zn. 41P/92/2014.*

Predmetný návrh... bol odôvodnený tým, že po poslednej úprave styku otca s mal. dieťaťom uznesením Okresného súdu Lučenec č. k. 12P/60/2014-45 zo dňa 17.9.2014 v spojení s uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 14CoP/79/2014-45 zo dňa 28.10.2014 vyšli najavo viaceré závažné skutočnosti, z ktorých vyplýva, že mal. dieťa bolo v minulosti vystavené nevhodnému, škodlivému a patogénnemu správaniu zo strany otca, v dôsledku čoho mal. dieťa utrpelo závažnú psychickú traumu, prejavujúcu sa viacerými neprirodzenými, závažne rušivými prvkami v chovaní mal. dieťaťa (opakované kresby a hry s výraznými sexuálnymi motívmi, opakujúce sa predstavy o ubližovaní iným dievčatkám, nutkanie na močenie, obsesné umývanie rúk, nadmerné zaujatie pohlavnými orgánmi, nočné mory), v dôsledku ktorej je dieťa dlhodobým pacientom psychologickkej ambulancie. Každé stretnutie s otcom u mal. dieťaťa znovuoživuje traumatizujúce zážitky, čo sa prejavuje zhoršením psychického stavu dieťaťa a prehĺbením rušivých prvkov v chovaní dieťaťa (najmä nočné mory, nechutenstvo, podráždenosť, nadmerné zaujatie pohlavnými orgánmi), pričom trvá približne týždeň, kým sa stav dieťaťa upokojí.»

Na osvedčenie týchto skutočností bol k návrhu na nariadenie predbežného opatrenia pripojený znalecký posudok č. 63/2015 z 13. októbra 2015 vypracovaný znalkyňou

██████████ z odboru psychológie, z odvetvia klinickej psychológie detí a dospelých po takmer jeden a pol ročnom klinickom sledovaní a vyšetrovaní sťažovateľky v 2. rade...

Vo vzťahu k styku s otcom znalkyňa uviedla, že *„kontakt maloletej s otcom znovu oživuje, oslovuje jej vytesnené obsahy, ktoré majú tendenciu odchádzať do úzadia, to dieťa udržuje obsahy aktívne živé, čo korešponduje následne s nepohodou, rozrušením, čo trvá asi jeden týždeň, pokiaľ sa dieťa dostane do normálu“*, na základe čoho znalkyňa uzavrela, že *„Je v najlepšom záujme maloletej zakázať styk s otcom.“*

Okresný súd Lučenec (ďalej len „okresný súd“) na základe návrhu na nariadenie predbežného opatrenia uznesením č. k. 4 P 70/2015-33 z 25. novembra 2015 nariadil predbežné opatrenie, ktorým otcovi dočasne zakázal styk so sťažovateľkou v 2. rade, a to až do právoplatného skončenia konania o rozvod manželstva a úpravu práv a povinností rodičov k sťažovateľke v 2. rade na čas po rozvode vedeného na Okresnom súde Košice II pod sp. zn. 41 P 92/2014.

Uznesením krajského súdu č. k. 13 CoP 7/2016-65 z 23. februára 2016 krajský súd toto uznesenie na základe odvolania otca zmenil tak, že návrh na nariadenie predbežného opatrenia zamietol.

3. Sťažovateľky zastávajú názor, že k porušeniu ich základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru došlo tým, že *„krajský súd svoje rozhodnutie založil na aplikácii ústavne nekonformného a arbitrárneho právneho názoru... keď uzavrel, že návrhu na nariadenie predbežného opatrenia nemožno vyhovieť bez dokázania určitých skutočností prostredníctvom vykonania riadneho dokazovania a vyhodnotenia dôkazov v konaní vo veci samej...“*

... jeho skutkové závery priamo odporujú skutkovému stavu, ktorý vyplýval z predložených listín...

... odôvodnenie jeho rozhodnutia nespĺňa minimálne požiadavky na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia.“

4. Krajský súd tiež neposkytol ochranu základným právam sťažovateľky v 2. rade ako maloletému dieťaťu podľa čl. 3 ods. 2 a čl. 19 ods. 1 a 2 Dohovoru o právach dieťaťa, „*keď napriek splneniu všetkých podmienok na nariadenie predbežného opatrenia rozhodol o zamietnutí návrhu na nariadenie predbežného opatrenia, čím dal svojvoľne prednosť záujmu otca na presadzovaní realizácie styku, ktorý nie je v záujme sťažovateľky v 2. rade...*“.

5. Sťažovateľky v sťažnosti ďalej poukazujú na to, že krajský súd sa „*vôbec nevysporiadal s rozhodujúcim dôvodom pre nariadenie predbežného opatrenia, ktorým bola skutočnosť, že každé stretnutie sťažovateľky v 2. rade s otcom v nej neustále oživuje prežitú traumu, čo spôsobuje zhoršenie jej psychických problémov, keď v tejto súvislosti len konštatoval, že ochrana záujmov dieťaťa je dostatočne zabezpečená realizáciou styku v prítomnosti matky, čo vylučuje možnosť akýchkoľvek nevhodných foriem správania zo strany otca. Skutočnosť, že styk sa realizuje v prítomnosti matky však nedokáže zabezpečiť to, aby u mal. dieťaťa nedochádzalo k oživovaniu prežitej traumy, ktorá sa tak každým stretnutím ďalej prehĺbuje, a to je práve rozhodujúci dôvod pre zákaz styku otca so sťažovateľkou v 2. rade...*“

V konaní bola osvedčená existencia dôvodnej a naliehavej potreby, predbežne styk otca so sťažovateľkou v 2. rade zakázať...

Na základe vyššie uvedených skutočností je preukázané, že realizáciu tohto styku spôsobuje sťažovateľke psychické problémy a enormnú záťaž, čím je bezprostredne ohrozené jej duševné zdravie. Vzhľadom k tomu bez odloženia vykonateľnosti predmetného uznesenia hrozí vznik vážnej ujmy v podobe nenapraviteľných následkov na strane sťažovateľky v 2. rade, ktorá výrazne väčšia, ako ujma, ktorá môže prípadne vzniknúť v dôsledku odloženia jeho vykonateľnosti. Toto odloženie vykonateľnosti zároveň nie je v rozpore so žiadnym verejným záujmom.“

6. Sťažovateľky preto v súlade s § 52 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) navrhujú, aby ústavný súd „*odložil vykonateľnosť uznesenia krajského*

súdu č. k. 13 CoP 7/2016-65 zo dňa 23.2.2016 do právoplatného rozhodnutia vo veci samej“, a následne sa domáhajú vydania nálezu, ktorým ústavný súd vysloví, že ich *„základné právo na súdnu a inú právnu ochranu zaručené v čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivý súdny proces zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj právo sťažovateľky v 2.rade na ochranu a starostlivosť nevyhnutnú pre blaho dieťaťa, zaručené v čl. 3 ods. 2 Dohovoru o ochrane práv dieťaťa... a na ochranu pred zneužívaním, vrátane sexuálneho zneužívania podľa § 19 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane práv dieťaťa uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 13 CoP/7/2016-65 zo dna 23.2.2016, porušené boli.“*

Súčasne sa domáhajú, aby ústavný súd zrušil predmetné uznesenie krajského súdu a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie, a tiež požadujú aj náhradu trov konania v sume 446,16 €.

II.

7. Ústavný súd je podľa čl. 127 ods. 1 ústavy oprávnený konať o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

8. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

9. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene, môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením

bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

10. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu. Podľa čl. 3 ods. 2 Dohovoru o právach dieťaťa „Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, sa zaväzujú zabezpečiť dieťaťu takú ochranu a starostlivosť, aká je nevyhnutná pre jeho blaho, pričom berú ohľad na práva a povinnosti jeho rodičov, zákonných zástupcov alebo iných jednotlivcov právne za neho zodpovedných, a robia pre to všetky potrebné zákonodarné a správne opatrenia.“. Podľa čl. 19 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, robia všetky potrebné zákonodarné, správne, sociálne a výchovné opatrenia na ochranu detí pred akýmkoľvek telesným alebo duševným násilím, urážaním alebo zneužívaním, včítane sexuálneho zneužívania, zanedbávaním alebo nedbanlivým zaobchádzaním, trýznením alebo vykorisťovaním počas doby, keď sú v starostlivosti jedného alebo oboch rodičov, zákonných zástupcov alebo akýchkoľvek iných osôb starajúcich sa o dieťa. Podľa § 19 ods. 2 Dohovoru o právach dieťaťa tieto ochranné opatrenia zahŕňajú podľa potreby účinné postupy na vytvorenie sociálnych programov zameraných na poskytnutie nevyhnutnej podpory dieťaťu a tým, ktorým sa zverilo, ako aj iné formy prevencie. Na účely zistenia, oznámenia, postúpenia, vyšetrovania, liečenia a následné sledovanie uvedených prípadov zlého zaobchádzania s deťmi zahŕňajú takisto podľa potreby postupy pre zásahy súdnych orgánov.

11. Predmetom sťažnosti je tvrdenie sťažovateľiek, že namietaným uznesením krajského súdu boli porušené ich označené práva (pozri bod 1, 7 a 10) podľa ústavy, dohovoru a Dohovoru o právach dieťaťa.

12. Podľa § 102 ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „OSP“) ak treba po začatí konania dočasne upraviť pomery účastníkov alebo zabezpečiť dôkaz, pretože je obava, že neskoršie ho nebude možné vykonať alebo len s veľkými ťažkosťami, súd na návrh neodkladne vydá predbežné opatrenie alebo zabezpečí dôkaz. Predpoklady na nariadenie predbežného opatrenia, jeho dôsledky a spôsob zániku upravujú ustanovenia § 74 až § 77a OSP.

13. Predbežné opatrenie je jedným zo zabezpečovacích inštitútov civilného procesu, ktorého zabezpečovacia funkcia má za cieľ dočasnou úpravou eliminovať nepriaznivé následky, ktoré by mohli pred začatím konania alebo v jeho priebehu nastať. Dočasnosť tohto opatrenia ako jeho základný znak znamená, že nejde o konečnú a definitívnu úpravu vzťahov medzi subjektmi. Nariadením predbežného opatrenia nezískava jeden z účastníkov práva, o ktorých sa má rozhodnúť až v budúcnosti, ale sa ním len dočasne upravuje určitý okruh vzťahov.

14. Z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám sa uplatňuje na princípe subsidiarity, podľa ktorého ústavný súd poskytuje uvedenú ochranu iba vtedy, ak ju neposkytujú všeobecné súdy. Podľa čl. 142 ods. 1 ústavy súdy rozhodujú v občianskoprávných a trestnoprávných veciach; súdy preskúmavajú aj zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy a zákonnosť rozhodnutí, opatrení alebo iných zásahov orgánov verejnej moci, ak tak ustanoví zákon. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

15. Z uvedeného ústavného vymedzenia postavenia a kompetencií všeobecných súdov a ústavného súdu v Slovenskej republike vyplýva, že rozhodovanie vo veciach starostlivosti o maloletých patrí do právomoci všeobecných súdov. Ústavný súd nie je súdom vyššej inštancie rozhodujúcim o opravných prostriedkoch v rámci sústavy všeobecných súdov.

16. Ústavný súd už vo viacerých svojich doterajších rozhodnutiach v podobných súvislostiach vyslovil názor, že rozhodnutím o nariadení predbežného opatrenia, prípadne rozhodnutím o zrušení nariadeného predbežného opatrenia vydaným v rámci občianskoprávneho konania môže súd porušiť základné právo alebo slobodu účastníka súdneho konania, avšak takéto porušenie by sa mohlo stať predmetom konania podľa čl. 127 ods. 1 ústavy len vtedy, ak by mu nebolo možné poskytnúť ochranu prostredníctvom účinného právneho prostriedku nápravy dostupného účastníkovi konania pred všeobecnými súdmi (princíp subsidiarity) (III. ÚS 281/07).

17. Ústavný súd sa preto pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zaoberal určením miesta a postavenia predbežného opatrenia, ako aj existenciou účinných právnych prostriedkov nápravy v prípade, ak sa ten, koho sa rozhodnutie o predbežnom opatrení dotýka, domnieva (tvrdí), že došlo k porušeniu niektorého z jeho základných práv alebo slobôd.

18. Podľa právneho názoru ústavného súdu rozhodovanie o návrhu na predbežné opatrenie možno predovšetkým považovať za súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Predpokladom pre záver o porušení základných práv a slobôd je však také porušenie, ktoré nie je napravitel'né alebo odstrániteľ'né činnosťou všeobecného súdu pred začatím konania alebo v konaní o veci samej (obdobne I. ÚS 46/00, III. ÚS 409/2015). Aj v prípade vyhovenia návrhu na nariadenie predbežného opatrenia je garantované právo dotknutého účastníka konania na konečnú, definitívnu ochranu poskytovanú súdom rozhodnutím vo veci samej. Nariadenie predbežného opatrenia v žiadnom prípade nevylučuje, aby všeobecný súd poskytol v konečnom dôsledku ochranu právam, porušenie ktorých sťažovateľ namieta.

19. Pokiaľ ide o rozhodovaciu prax Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), táto vylučuje aplikovateľnosť čl. 6 ods. 1 dohovoru na rozhodovanie v otázke predbežných opatrení, pretože nie sú rozhodnutiami o občianskych právach alebo záväzkoch (pozri rozhodnutie *Apis versus Slovenská republika* z 10. 1. 2000, č. 39754/98), v ktorom sa konštatovala neaplikovateľnosť čl. 6 dohovoru *ratione materiae* v konaní (o

zrušení predbežného opatrenia), napr. aj III. ÚS 339/2012, IV. ÚS 560/2012, čo potvrdzujú aj sťažovateľky v sťažnosti. Avšak tiež uvádzajú, že na druhej strane ESLP aj v tomto prípade pripustil už výnimky, ba dokonca s ohľadom na rozsudok ESLP z 15. 10. 2009 vo veci Miccallef proti Malte, č. sťažnosti 17056/06, bol tento záver v judikatúre ESLP už prekonaný, keď v tomto rozsudku uviedol, že aj rozhodnutím o predbežnom opatrení môže dôjsť k porušeniu čl. 6 ods. 1 dohovoru.

20. Realizácia inštitútu predbežného opatrenia ako zabezpečovacieho prostriedku v civilnom procese nemôže sama osebe opodstatniť záver o porušení práva fyzickej osoby alebo právnickej osoby vyplývajúceho z ústavy alebo dohovoru, pretože zákon poskytuje účastníkovi, proti ktorému smeruje výrok rozhodnutia o predbežnom opatrení, primeranú a efektívnu ochranu pred prípadným neopodstatneným a nezákonným obsahom takéhoto rozhodnutia aj počas konania vo veci samej. Keďže teda túto ochranu považuje ústavný súd jednak za účinnú a jednak za dostupnú, účastník súdneho konania sa jej preto nemôže súčasne dovolávať aj prostredníctvom sťažnosti pred ústavným súdom (*mutatis mutandis* II. ÚS 37/00, I. ÚS 46/00, I. ÚS 148/03, I. ÚS 49/07, III. ÚS 281/07).

21. Na druhej strane však treba pripustiť, že ústavný súd už v rámci svojej rozhodovacej činnosti pristúpil k preskúmaniu niektorých rozhodnutí o predbežných opatreniach, zásadne však išlo o ojedinelé prípady charakterizované výnimočnými okolnosťami vecí. V tejto súvislosti ústavný súd judikoval, že zasiahnuť do rozhodnutí všeobecných súdov o predbežných opatreniach môže iba za predpokladu, že by takýmto rozhodnutím všeobecného súdu došlo k procesnému excesu, ktorý by zakladal zjavný rozpor s princípmi spravodlivého procesu majúci charakter svojvôle (obdobne III. ÚS 169/2010, III. ÚS 281/07).

22. V danom prípade teda ústavný súd na základe uvedených zistení v prvom rade konštatuje, že *prima facie* nie je daná jeho právomoc na prerokovanie vecí, pretože ochranu právam sťažovateľiek poskytuje Občiansky súdny poriadok a všeobecný súd - Okresný súd Košice II v dotknutom konaní, a to prostredníctvom účinných a dostupných právnych prostriedkov nápravy, pričom v rámci tohto konania vo veci samej môžu sťažovateľky

naplno uplatniť (aj) námietky, ktoré uvádzajú v podanej sťažnosti. Ústavný súd, vychádzajúc zo subsidiárnej právomoci ústavného súdu upravenej v čl. 127 ods. 1 ústavy, sťažnosť sťažovateľiek mohol odmietnuť už pre nedostatok svojej právomoci (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde). K podobným záverom už ústavný súd viackrát dospel v rámci svojej rozhodovacej činnosti (napr. m. m. III. ÚS 409/2015, II. ÚS 81/07, I. ÚS 46/00).

23. Ústavný súd súčasne však v rámci predbežného prerokovania preskúmal aj sťažovateľkami napadnuté uznesenie krajského súdu, k čomu si vyžiadal aj spisový materiál okresného súdu sp. zn. 4 P 70/2015, ale tiež 13. mája 2016 nahliadol do spisového materiálu Okresného súdu Košice II sp. zn. 41 P 92/2014, do znaleckého posudku [REDACTED] (z 5. júla 2015) a znaleckého posudku č. 8/2016 vypracovaného [REDACTED] (doručeného tomuto súdu 15. marca 2016).

24. Z okolností danej veci vyplýva, že v konaní o rozvod manželstva a úpravu práv a povinností rodičov (začalo 15. júla 2014 na Okresnom súde Košice II) sťažovateľka v 1. rade okrem iného žiadala vydať rozsudok, v ktorom mal okresný súd upraviť styk otca so sťažovateľkou v 2. rade tak, že je oprávnený stýkať sa s ňou iba v prítomnosti matky, a to jedenkrát mesačne, vždy v prvú sobotu v mesiaci od 14.00 h do 18.00 h (č. 1. 4 v spise). Otec navrhoval (okrem toho čo žiadal predtým v návrhu na nariadenie predbežného opatrenia) aj úpravu styku so sťažovateľkou v 2. rade počas jarných, letných a zimných prázdnin podľa dohody rodičov.

25. Dňa 27. októbra 2015 podala sťažovateľka v 1. rade návrh na nariadenie predbežného opatrenia, v ktorom žiadala okresný súd, aby zakázal styk otca so sťažovateľkou v 2. rade do právoplatného skončenia konania o rozvod manželstva a úpravu práv a povinností rodičov na Okresnom súde Košice II pod sp. zn. 41 P 92/2014. Svoj návrh opierala o znalecký posudok znalkyne z odboru psychológie, klinickej psychológie detí a klinickej psychológie dospelých (znalecký posudok - pozri bližšie bod 2 - nebol vyžiadany súdom), výpovede dvoch svedkov (jej matky a švagrinej) a tiež navrhla vyžiadať zápisnicu z pojednávania konaného 16. októbra 2015 na Okresnom súde Košice II, ktoré bolo odročené na neurčito z dôvodu nariadenia znaleckého dokazovania.

26. Okresný súd následne po ustanovení kolízneho opatrovníka 24. novembra 2015, nariadil 25. novembra 2015 predbežné opatrenie (č. 1. 33 až 36), ktorým otcovi dočasne zakázal styk so sťažovateľkou v 2. rade v zmysle návrhu sťažovateľky v 1. rade. Proti rozhodnutiu podal 14. decembra 2015 odvolanie otec sťažovateľky v 2. rade, v ktorom uviedol, že okresný súd vychádzal pri rozhodovaní len z posudku predloženého matkou, ktorý vypracovala [REDAKOVANÉ], a to na základe jej požiadavky. Na svoju obranu uviedol, že v konaní pred Okresným súdom Košice II sa podrobil dobrovoľne vyšetreniu znalkyni ([REDAKOVANÉ] z odboru psychiatrie, drogových závislostí, alkoholizmu a sexuológie), ktorú ustanovil tento okresný súd na základe návrhu sťažovateľky v 1. rade, ktorá v závere znaleckého posudku (č. 1. 259 v tomto spise) predloženého 14. augusta 2015 uviedla, že „*prítomnosť pedofilného zamerania či známk sexuálnej agresivity nezistila...*“. Okrem toho otec sťažovateľky v 2. rade tiež uviedol, že už pôvodné rozhodnutie krajského súdu (stretávanie sťažovateľky v 2. rade s otcom za prítomnosti matky) nebolo samotnou sťažovateľkou v 1. rade rešpektované (ďalšie dôvody odvolania sú uvedené v spise okresného súdu pod č. 1. 39 až č. 1. 40 a jeho súčasťou bol aj znalecký posudok menovanej znalkyne č. 1. 42 až č. 1. 49, pozn.). Sťažovateľka vo vyjadrení k odvolaniu z 21. decembra 2015 (č. 1. 61) uviedla, že „*tento posudok nie je spôsobilý preukázať, či k danému konaniu otca došlo alebo nie...*“.

27. Krajský súd namietaným uznesením na základe odvolania otca zmenil nariadené predbežné opatrenie o zákaze styku otca so sťažovateľkou v 2. rade tak, že návrh sťažovateľky v 1. rade na nariadenie predbežného opatrenia zamietol. Krajský súd predtým uznesením sp. zn. 14 CoP 79/2014 z 28. októbra 2014 už raz upravil styk otca každý párný víkend v mesiaci v sobotu a nedeľu od 10.00 h do 18.00 h, a to v prítomnosti matky, až do času právoplatnosti rozsudku Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 41 P 92/2014, čím zmenil uznesenie okresného súdu zo 17. septembra 2014, ktorým bolo vyhovené návrhu otca v plnom rozsahu (v konaní o predbežnom opatrení navrhoval styk každý párný víkend v mesiaci od piatka 16.00 h do nedele do 19.00 h). Okresný súd vo svojom rozhodnutí zo 17. septembra 2014 na s. 4 uviedol, že „*je v záujme maloletej, aby jej bolo umožnené stretávať sa aj s otcom. Aj podľa vyjadrenia samotnej maloletej s ockom sa chce stretávať aj na viacej dní, aj cez noc bez prítomnosti matky.*“.

28. V konaní o rozvod manželstva a úpravu práv a povinností rodičov (pozri bližšie bod 24) pojednávanie 16. októbra 2015 bolo odročené na neurčito z dôvodu nariadeného znaleckého dokazovania (na návrh sťažovateľky v 1. rade a jej právneho zástupcu okresný súd ustanovil znalkyňu [REDAKOVANÉ], v odbore psychológie, ktorá znalecký posudok doručila okresnému súdu 15. marca 2016, odporca a jeho právna zástupkyňa na pojednávaní namietali túto znalkyňu, pretože ju navrhla sťažovateľka v 1. rade, pozn.), pričom táto znalkyňa v závere posudku na otázku okresného súdu v bode 10 „*Aká je najvhodnejšia forma úpravy styku maloletej s tým rodičom, ktorému nebude maloletá zverená do výchovy?*“ odporúčala „*stretávanie sa otca s mal. dieťaťom v relevantnej inštitúcii (ÚPSVa R) v neprítomnosti matky, za účasti psychológa Referátu poradensko-psychologických služieb*“. Dňa 4. mája 2015 sa konalo na okresnom súde pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito z dôvodu nariadenia kontrolného znaleckého dokazovania.

29. Nadväzne na to ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti konštatuje, že z namietaného uznesenia krajského súdu [jeho obsah dodatočne preskúmal až z vyžiadaného spisu okresného súdu, pretože bolo predložené ústavnému súdu (od s. 3 do s. 10 v nečitateľnej podobe)] nezistil porušenie žiadneho z aspektov spravodlivého konania, ktorý by mohol byť spôsobený v súvislosti s rozhodovaním krajského súdu o zamietnutí predbežného opatrenia, ako to uvádzajú sťažovateľky v dôvodoch svojej sťažnosti uvedených v bodoch 2 až 6.

30. Z už citovaného § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného

práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

31. Z namietaného uznesenia krajského súdu (obsahuje 10 strán) vyplýva, že základom jeho rozhodnutia bola skutočnosť, že styk medzi otcom a sťažovateľkou v 2. rade bol dočasne (t. j. do času rozhodnutia v merite veci) upravený už existujúcim a právoplatným uznesením o nariadení predbežného opatrenia za prítomnosti sťažovateľky v 1. rade, ktorá tak sama predtým aj navrhla, čo logicky podľa názoru krajského súdu „*vylučuje možnosť akýchkoľvek nevhodných foriem správania zo strany otca dieťaťa voči maloletému dieťaťu*“.

32. Okrem toho krajský súd v namietanom uznesení uviedol, že *«Predbežné opatrenie je jedným zo zabezpečovacích inštitútov v civilnom procese. Zabezpečovacia funkcia predbežného opatrenia sa prejavuje najmä v jeho schopnosti zabrániť dočasnou a provizórnou úpravou nepriaznivým následkom, ktoré by mohli pred začatím konania alebo už v začatom súdnom konaní nastať. Z dikcie ust. § 102 ods. 1 OSP vyplýva, že po začatí konania môže súd nariadiť predbežné opatrenie ak je potrebné, aby: a) boli dočasne upravené pomery účastníkov alebo b) ak je potrebné zabezpečiť dôkaz, pretože ho neskôr nebude možné vykonať. Prvý z uvedených prípadov prichádza do úvahy vtedy, ak existuje potreba dočasne regulovať (upraviť) právne vzťahy medzi účastníkmi. Občiansky súdny poriadok rozlišuje niekoľko druhov predbežných opatrení, ktoré sa odlišujú svojim obsahom a spôsobom nariadenia. V každom prípade však základným znakom predbežného opatrenia je jeho dočasnosť a provizórnosť (čo vyplýva zo samotného označenia uvedeného procesného inštitútu - „predbežné opatrenie“) v tom slova zmysle, že nejde o konečnú a definitívnu úpravu vzťahov medzi subjektmi konkrétnych právnych vzťahov, ale o úpravu dočasnú, provizórnu. Súd, ktorý následne rozhoduje vo veci samej nie je viazaný výrokom rozhodnutia o návrhu na nariadenie predbežného opatrenia, resp. skutočnosťou, či predbežné opatrenie bolo alebo nebolo nariadené. Významným prvkom uplatňovaným v súvislosti s nariadením predbežného opatrenia je zásada proporcionality. V danom prípade je na jednej miske váh záujem dieťaťa na zachovaní vzťahu s druhým rodičom (otcom dieťaťa), ktorý vyplýva tak z vnútroštátnej právnej úpravy (zák. č. 36/2005 Z. z.) ako*

aj z medzinárodnoprávnej úpravy, ktorou je Slovenská republika viazaná (Dohovor OSN o právach dieťaťa) a tiež z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorý opakovane vo svojich rozhodnutiach konštatoval, že „je v záujme dieťaťa, aby udržovalo väzby s odlúčeným rodičom“ a „že dieťa má právo na to, aby dostalo príležitosť rozvíjať svoj vzťah ku každému z rodičov“, a na druhej miske váh je ochrana dieťaťa pred tvrdenými nevhodnými formami správania otca dieťaťa vo vzťahu k maloletému dieťaťu, z tvrdenej existencie ktorých odvodila matka dieťaťa v návrhu na nariadenie predbežného opatrenia potrebu dočasnej úpravy pomerov vo forme nariadenia predbežného opatrenia, ktorým by súd dočasne zakázal otcovi dieťaťa styk s [REDACTED].

Podľa ust. § 25 ods. 3 Zákona o rodine, ak je to potrebné v záujme maloletého dieťaťa, súd obmedzí styk maloletého dieťaťa s rodičom alebo ho zakáže. Ide o výnimočné riešenie a vážny zásah do výkonu rodičovských práv a povinností, ktorý môže byť odôvodnený len okolnosťami na strane dieťaťa. Tieto musia byť natoľko závažné, že ochrana záujmu dieťaťa vyvolá potrebu obmedziť kontakt s druhým rodičom. V uvedenej súvislosti odvolací súd uvádza, že z dôkazov predložených v konaní o návrhu na nariadenie predbežného opatrenia v procese osvedčovania dôvodnosti návrhu na nariadenie predbežného opatrenia nevyplýva, akú kvalitu má vzťah otca a dieťaťa, či dieťa odmieta osobu otca, pretože má s ním verbálne nevyslovený problém, prípadne, či ho odmieta z iných dôvodov, navyše znalkyňa [REDACTED] vo svojom znaleckom posudku uviedla, že „maloletá v masívnej projekcii symbolicky vyjadruje, že v podvedomí je zážitok spojený s blízkou vzťahovou osobou“, neuviedla výslovne, že zážitok je spojený s otcom dieťaťa. Tieto skutočnosti musia byť predmetom riadneho dokazovania v konaní vedenom na Okresnom súde Košice II pod sp. zn. 41 P/92/2014 spolu s ostatnými tvrdeniami účastníkov konania a tiež predmetom vyhodnotenia vykonaných dôkazov v zmysle ust. § 132 OSP, pretože takéto dokazovanie presahuje rámec inštitútu predbežného opatrenia. V konaní vedenom na Okresnom súde Košice II by mala byť vypočutá v zmysle ust. § 178 ods. 2 OSP aj [REDACTED], pretože právo dieťaťa byť vypočuté v konaní pred súdom je jedným z kľúčových práv dieťaťa» (sťažovateľka v 2. rade bola vypočutá pred všeobecným súdom na pojednávaní 4. mája 2015 za účasti kolízneho opatrovníka, pozn.).

33. Odôvodnenie napadnutého uznesenia krajského súdu v bode 32 v okolnostiach danej veci (pozri k tomu body 23 až 28, 29 a 31) nemožno *prima facie* považovať za zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, pretože sa krajský súd primerane zaoberal okolnosťami danej veci a jeho úvahy uvedené v odôvodnení napadnutého uznesenia nemožno považovať ani za svojvoľné. Obsahové náležitosti namietaného uznesenia jednoznačne spĺňajú minimálne požiadavky na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia (§ 157 ods. 2 a § 167 ods. 2 OSP), a preto podľa názoru ústavného súdu je sťažnosť v tejto časti aj zjavne neopodstatnená (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

34. Ústavný súd v súvislosti s prejavom nespokojnosti s napadnutým uznesením krajského súdu tiež poznamenáva, že obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (čo v plnom rozsahu platí aj vo vzťahu k právu zaručenému čl. 6 ods. 1 dohovoru) nie je záruka, že rozhodnutie súdu bude spĺňať očakávania a predstavy účastníka konania. Podstatou je, aby postup súdu bol v súlade so zákonom, aby bol ústavne akceptovateľný a aby jeho rozhodnutie bolo možné kvalifikovať ako zákonné, preskúmateľné a nearbitrárne. V opačnom prípade nemá ústavný súd dôvod zasahovať do postupu a rozhodnutí súdov, a tak vyslovovať porušenie základných práv (obdobne napr. I. ÚS 50/04, III. ÚS 162/05).

35. Pokiaľ ide o tú časť sťažnosti, v ktorej sťažovateľka v 2. rade namieta porušenie svojich práv podľa čl. 3 ods. 2 a čl. 19 ods. 1 a 2 Dohovoru o právach dieťaťa namietaným uznesením krajského súdu, ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistil, že sťažnosť je aj v tejto časti zjavne neopodstatnená.

36. Obsahom týchto ustanovení Dohovoru o právach dieťaťa je pozitívny záväzok štátu urobiť opatrenia, prostredníctvom ktorých sa každému dieťaťu zabezpečí možnosť uplatniť svoje práva zaručené dohovorom a zabezpečiť dieťaťu takú ochranu a starostlivosť, aká je nevyhnutná pre jeho blaho, pričom berú ohľad na práva a povinnosti jeho rodičov a robia všetky potrebné zákonodarné, správne, sociálne a výchovné opatrenia na ochranu detí pred akýmkoľvek telesným alebo duševným násilím, urážaním alebo zneužívaním

včítane sexuálneho zneužívania, ako aj prijímajú ochranné opatrenia a postupy na vytvorenie sociálnych programov zameraných na poskytnutie nevyhnutnej podpory dieťaťu.

37. Argumentáciu sťažovateľiek považuje ústavný súd z hľadiska svojich zistení za subjektívnu a účelovú a medzi ich námietkami a namietaným uznesením krajského súdu nie je taká relevantná súvislosť, ktorá by odôvodňovala záver o porušení týchto práv z dôvodov uvedených sťažovateľkami v bode 4. Krajský súd v rámci svojej rozhodovacej činnosti v predmetnom konaní o predbežnom opatrení nemohol porušiť práva sťažovateľky zakotvené v týchto článkoch Dohovoru o právach dieťaťa citovaných v bode 10, a preto v tomto smere nebolo možné sťažnosti sťažovateľiek vyhovieť.

38. Z uvedených dôvodov ústavný súd sťažnosť sťažovateľiek v časti namietajúcej porušenie práv podľa čl. 3 ods. 2 a čl. 19 ods. 1 a 2 Dohovoru o právach dieťaťa odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

39. Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku bolo už bez právneho významu, aby ústavný súd rozhodoval o ďalších požiadavkách sťažovateľiek uplatnených v sťažnosti (pozri bod 6).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. júna 2016